

виготовленням грошей та цінних паперів і, зокрема, з технологічними процесами у галузі поліграфії; здібності до малювання, фотографування, хімії, гравіювання, карбування тощо; знання, які необхідні фальшивомонетнику в процесі вчинення злочину, у випадку відсутності тих чи інших знань або засобів злочинці вступають у контакт з особами, які володіють відповідними знаннями, й отримують необхідні відомості від них, що зазвичай, свідчить про те, що виготовленням і збутом займається група осіб або організоване злочинне угруповання.

Таким чином, зростання злочинної діяльності, пов'язаної з виготовленням і розповсюдженням фальшивих грошових знаків, напряму залежить від інноваційних методів та технологій щодо розробки нових способів захисту та підробки паперових грошових одиниць.

Лельотко Ю.І.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ЛЮДИНИ

Використання інформації про зовнішній вигляд людини в криміналістичній практиці, полягає в здійсненні певного комплексу дій, які направлені на розслідування та/або встановлення особи людини. Основою використання даних про зовнішній вигляд людини в криміналістичній практиці є порівняльне дослідження, закономірності якого розглядаються теорією криміналістичної ідентифікації. Умовно процес ідентифікації можна поділити на чотири стадії.

Спочатку суб'єкт ототожнення (ідентифікуюча особа), з урахуванням поставлених завдань, вивчає наявні дані про зовнішній вигляд, а саме визначає всі чинники відображення зовнішнього вигляду в свідомості. Головними чинниками відображення є умови спостереження і суб'єктивні психофізичні властивості людини; при вивченні знімків – їх якість, умови фотографування й інше; при вивченні описання – якість опису, відповідність правилам складання і т.д. На цій же стадії виокремлюють загально-фізичні комплексні ознаки, а в певних видах ототожнення – попереднє зіставлення ототожнюючих об'єктів і їх технічна підготовка до подальшого вивчення.

На наступній стадії (роздільному вивченні) в кожному зі взятих до порівняння відображень виділяють комплекс ознак, придатних для ототожнення особи і їх ідентифікаційну значущість – стійкість і індивідуальність. Важливою умовою при цьому є – період часу, що розділяє порівнювані відображення з періодом розвитку людини.

На часовий період може вказувати і мода, фасон одягу сфотографованої особи. Наприклад, у військовослужбовців формений одяг, знаки розрізнення, нагороди, значки також сприяють встановленню періоду фотографування.

Стійкість – вивчається з урахуванням динаміки зміни від природних причини (віку), хвороб, а також унаслідок операцій, травми тощо.

На практиці зустрічаються випадки дослідження зовнішнього вигляду

осіб, яким були зроблені операції по зміні деяких ознак зовнішності. У лікувальних установах цього профілю прийнято виготовляти фотознімки до операції і після неї і робити відповідні записи в історіях хвороб. Ці матеріали необхідні експертові для того, щоб він зміг правильно оцінити відмінності в зовнішньому вигляді порівнюваних осіб і врахувати їх при обґрунтуванні висновку.

Відомо також, що низка захворювань змінює ознаки особи хворого, які після одужання або набувають попередніх характеристик, або дістають певних змін. У таких випадках експертові доцільно мати в своєму розпорядженні виписки з історій хвороби. Про прояви дії хвороб на зовнішній вигляд експерт повинен проконсультуватися у відповідних фахівців, про що вказати в своєму висновку.

Індивідуальність зовнішнього вигляду пояснюється умовами відображення, які можуть істотно обмежити коло ідентифікаційних ознак і, які викликають необхідність визначення індивідуальності комплексу ознак зовнішнього вигляду людини, що залучаються до порівняння.

При визначенні індивідуальності виходять із загального правила: чим рідше зустрічається ознака, тим цінніша вона для індивідуалізації зовнішності. Зазвичай 3-4 особливостей достатньо, аби визнати всю сукупність виявлених ознак індивідуальною.

Порівняння або порівняльне вивчення є наступною стадією ідентифікації, яке фактично починається одразу ж після ознайомлення з ототожнюючими (порівняльними) об'єктами. На цій стадії встановлюється, які саме елементи зовнішнього вигляду порівнюваних осіб збігаються і відрізняються, наскільки повно і за якими ознаками (розміром, формою і т.д.). Після порівняння здійснюється оцінка відмінностей та робиться висновок за результатами ототожнення. Це складає зміст останньої стадії ототожнення. При оцінці відмінностей встановлюється, чи не обумовлені вони зміною зовнішності людини.

В процесі цього зіставлення робляться висновок, який може бути як в категоричній формі, так і у ймовірній.

Що стосується інформації про зовнішній вигляд людини, то вона найчастіше оформлюється як висновок експерта, складений у результаті експертного дослідження експертом, відповідно до вимог кримінального процесуального кодексу і є джерелом доказу.

Таким чином, підводячи підсумки, можна сказати, що інформація про зовнішній вигляд має важливе і невід'ємне значення при проведенні заходів, які спеціально направлені на встановлення конкретної особи, або в процесі виконання службових обов'язків щодо охорони громадського порядку, а також для розслідування кримінальних правопорушень. Вона повинна повністю задовольняти вимоги законодавчої бази і діяти відповідно до принципів верховенства права, поваги до людської гідності, гуманності, законності, тобто плануватися і здійснюватися відповідно до законів і підзаконних актів та ін. Використання інформації про зовнішній вигляд людини повинне оформлятися в порядку передбаченим законодавством.